

Prenumerata najszybsza: bez dopłaty: Na rok 4 r. r. 4 50 k. Za 6 miesięcy 2 25 k. „ 3 miesiące 1 75 k. „ 1 miesiąc 50 k. „ odroczona dopłata 5 k. miesięcznie

Prenumerata zamiejscowa z odrywką pocztą: Na rok 12 r. r. 6 50 k. „ 6 miesięcy 3 25 k. „ 3 miesiące 1 75 k. „ 1 miesiąc 50 k.

DZIENNIK WARSZAWSKI

P. enumerata przyjmuje się: w Warszawie, w głównym kantorze Redakcji przy ulicy Miodowej Nr. 487 i w innych jej kantorach miejskich: — w St. Petersburgu, w księgarni A. T. Razunowa na Newskim Prospekie w domu Olehinowej: w Moskwie, w księgarni J. S. Solowiewa.

ROK DWUNASTY.

Za ogłoszenia pobiera się: za jeden raz sześć kopiejek od wiersza druku lub jego miejsca, za dwa razy, dziewięć kopiejek, za trzy razy, dwanaście kopiejek i t. d. — Oddzielne numera sprzedają się po 5 kopiejek.

WYCHODZI CODZIENNIE, PRÓCZ DNI NIEDZIELNYCH I ŚWIĄTECZNYCH.

Kalendarz prawosławny.

W czwartek, 4 (16) grudnia, — św. Warwary wol. mucz.
W piątek, 5 (17) grudnia, — św. Sawwy osw. Gurija pr.
W sobotę, 6 (18) grudnia — Sw. Nikołaja czud.

Wschód i zachód Słońca.

Słońce wschodzi o godzinie 8 minut 5 rano.
zachodzi o godzinie 3 minut 46 wieczór.

Wysokość wody na rzece Wiśle pod Warszawą.
Stóp 4 cali 9

Kalendarz rzymsko-katolicki

W czwartek, 4 (16) grudnia, — św. Albiny i Adelajdy.
W piątek, 5 (17) grudnia, — św. Łazarza bisk.
W sobotę, 6 (18) grudnia, — św. Gracjana bisk.

DZIAŁ URZĘDOWY.

* Przez Najwyższe rozkazy w wydziale Wojny, w St. Petersburgu:

1) 23 listopada, przetranslokowani zostali: z pułków piechoty do takichże pułków: 22-go nielsonowogrodzkiego — porucznik Drodzowski — do 28-go polockiego; z 28-go polockiego — podporucznik Bolewski — do 27-go witebskiego i chorąży Kobielnikow — do 37-go jekaterinburskiego Jego Cesarskiej Wysokości Wielkiego Księcia Aleksandra Aleksandrowicza; chorąży 6-ej brygady artylerji Bilibkow — do 4-ej brygady artylerji parkowej; uwolniony został ze służby, z powodu interesów familijnych sztabs-rotmistrz 5-go pułku litewskiego ułanów jego cesarskiej wysokości arcyksięcia austriackiego Alberta, Saranczew — w stopniu rotmistrza.

2) 24 listopada, awansowani zostali: z junków — podchorążych na chorążych: 14-go pułku małorosyjskiego dragonów Nowogonski, i 14-go pułku litewskiego huzarów jego królewskiej wysokości księcia Alberta pruskiego, Brendel.

* Naczelnic Kancelarii Banku Polskiego podaje do powszechnej wiadomości, iż dla zamknięcia ksiąg z końcem upływającego roku, stosownie do obowiązujących przepisów, zawieszono będą zwykłe czynności Banku od dnia 20 grudnia (1 stycznia) 1875/6 r. do dnia 2 (14) stycznia 1876 r., w którym to dniu czynności na nowo się rozpoczyna. (7,645).

* Zarządzający III gimnazjum warszawskim zenskim podaje do wiadomości, że z upoważnienia naczelnika Dyrekcji naukowej warszawskiej, otwarta zostaje obecnie w gimnazjum ten szkoła przygotowawcza; życzący sobie przeto oddać swoje córki do tej klasy, mogą zgłaszać się w tym względzie do progimnazjum codziennie, od godziny 9-ej do 12-ej, z wyjątkiem dni niedzielnych i świątecznych.

* Rada Miejska Warszawska Dobroczynności Publicznej. Podaje do wiadomości, że na posiedzeniu d. 17 (29) listopada r. b. odbytem, procent za rok 1875 od kapitału legowanego przez s. p. Jakóba Fontana, wynoszący rs. 45, zgodni z osnową zapisu i z wyborem proboszcza parafji Najświętszej Panny Marii w Warszawie, przyznany został tytułem posagu panie Michałiie Stempowskiej, rzymsko-katolickiego wyznania, zamieszkałej w Warszawie pod № 9 na ulicy Twardej.

DZIAŁ WEWNĘTRZNY.

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

* Podług otrzymanych przez nas wiadomości urzędowych, ceny zboża i innych produktów, na głównym targu w gubernji warszawskiej, w mieście powiatowem Włocławsku, były w październ. r. b. następujące: za czet-

Wyprawa astronomiczna na morze południowe.

Nauka ma także swoich bohaterów; zdobycie jednego pewnika naukowego kosztuje nieraz tyleż znojów, na również wielkie naraża niebezpieczeństwa, co zbieranie wawrzynów na krwawym polu bitwy. Jeden z nielicznych ku temu dowodów przedstawia nam odbyta niedawno wyprawa francuzka, w celu przypatrzenia się przejściu planety „Venus” przez tarczę słoneczną w dniu 9 grudnia 1874 roku. Punktem obranym na rzezonie obserwacje była wyspa św. Pawła.

Wśród ogromnych przestworów mórz południowych rzucona mała ta wyspa, jest kraterem wygasłego niedawno wulkanu, wynurzającego się z łona wód na 280 metrów nad ich poziom. Jest to naga i jałowa skała, wcale niemieszkalna, bez wody i ziemi, bez żadnej roślinności; gromadzą się jedynie do niej stada foków, ptastwa morskiego, pingwinów. Tylko corocznie w ciągu trzech letnich miesięcy, od grudnia do kwietnia, malajscy żeglarze przybywają tam z wyspy Réunion na połów stokfiżów, które zaraz na miejscu solą lub suszą, póki nie wypełnią kilkudziesięciu beczek. Wtenczas powietrze bywa dosyć spokojne, lecz nadzwyczaj mgliste; przez resztę roku nie podobna wylądować na brzegi tej wyspy.

W każdej porze panują tam wichry, weziasie zaś porównania dnia z nocą, szaleją bezustannie jak prawdziwe huragany: a właśnie w tym czasie wypadło tam przybyć. Na całej przestrzeni dwóch tysięcy mil (lieues) pomiędzy Afryką a Australją, morze nietamowane żadnym lądem, piętrzy się i faluje w całej swo-

wert: pszenicy przy zakupach w większych partjach 10 rs. 35 kop., w mniejszych partjach 10 rs. 50 kop.; mąki pszennej w mniejszych partjach 9 rs. 60 k., żyta w mniejszych partjach 8 rs. 15 kop. i w większych partjach 8 rubli — k.; mąki żytniej w mniejszych partjach 7 rs. 50 kop.; owsa w mniejszych partjach 5 rs. 65 kop., w większych partjach 5 rs. 50 kop.; jęczmienia w mniejszych partjach 6 rs. 76 kop., w większych partjach 6 rs. 60 kop.

Ceny innych ważniejszych towarów i artykułów żywności były w ciągu tegoż miesiąca następujące: buraków w mniejszych partjach 1 rs. 65 k. za czetw.; kartofli w mniejszych partjach 2 ruble 25, k. za czetw.; mięsa wołowego 4 rs. za pud, czyli 10 kop. za funt; ryb żywych od 4 do 8 rs. za pud czyli od 10 do 20 kop. za funt; soli 80 kop. za pud; okowity 6 rs. 60 kop. za wiadro; wódki 48-ej próby Trallesa 4 rs. 50 kop. za wiadro; drzewa sosnowego sążen półkubiczny 10 rs. 50 k.; żelaza w snopkach i sztabach 2 rs. 40 kop. za pud.

* Ceny targowe zboża i innych artykułów żywności w mieście Petrokowie od 22 do 29 listopada (od 4 do 11 grudnia) 1875 roku. Za czetw.: pszenicy 10 rub. 70 kop., żyta 7 rub. 82 kop., jęczmienia 6 rub. 96 kop., owsa 5 rub. 20 kop., kartofli 2 rub. 60 kop., kaszy jęczmiennej 9 rub., gryczanej grubej 16 rub. 64 kop., mąki pszennej 1-go gatunku 12 rub. 74 kop., II-go gatunku 10 rub. 66 kop., żytniej 1-go gatunku 7 rub. 28 kop., II-go gatunku 5 rub. 51 kop.; za funt: chleba pyłowego 3 kop., razowego 2 kop., mięsa wołowego 9 kop., cielęciny 9 kop., wieprzowiny 10 kop., baraniny 7 kop.; za pud: siarna 40 kop., słomy 25 kop.

WIADOMOŚCI MIEJSKOWE.

* Warszawski Komitet Dam ma zaszczyt podać do wiadomości powszechnej, że w przyszłą niedzielę, 7 (19) b. m., dany będzie w sali Klubu Ruskiego bal na rzecz cierpiących nędzę rodzin hercegowian i bośniaków. Ze względu na cel dobroczynny, Komitet Dam udaje się do mieszkańców Warszawy z prośbą o przychylenie się do powodzenia tego balu.

Biletów na ten bal: dla jednej osoby po 1 rs. 50 kop., familijnych po 3 rs. i dla jednej osoby na gale-

bardziej; ztąd balwany morskie dochodzą tam do rozmiarów niewidzianych w innych stronach, i z wściekłym zapędem rozpryskują się na okół tej skały, zbyt małej, aby mogła dać przy swoich brzegach schronienie bezpieczne dla statków.

Niebo tamtych stron bywa w ogólności bardzo chmurne, przez ciąg burzliwej pory, od kwietnia do listopada, a przez trzy miesiące lata, kiedy zamiast wichrów od bieguna, powieje wiatr od równika, wówczas mgły gęste mroczą cały horyzont.

Dobrze były wiadome wszystkie te warunki, nie wróżące bynajmniej dobrego powodzenia wyprawie tego rodzaju: niegodziwy klimat, trudność wylądowania, niebezpieczeństwo żeglugi, łatwość uszkodzenia okrętu. Lecz położenie tak zupełnie odosobnionej wyspki wśród mórz południowych, tyle nadawało wagi obserwacjom, jakieby na niej poczynić można, iż potrzeba było koniecznie próbować szczęścia, chociaż nawet mniej niż z wątpliwą nadzieją pożądanego skutku.

Akademia paryzka umiejętności poruczyła tę misję jednemu ze swych członków, komendantowi Mouchez. Na posiedzeniu dorocznem wszystkich pięciu akademij, w dniu 25 października 1875 roku, p. Mouchez zdał sprawę z siedmiomiesięcznej podróży i z osiągniętych przez nią zdobyczy naukowych. Kilka ustępów z tego sprawozdania dadzą poznać, ile potrzeba było odwagi, wytrwałości, poświęcenia ze strony uczestników tej wyprawy, by nie zrażając się największymi przeciwnościami, doprowadzić ją do zamierzonego końca.

„W końcu lipca — mówi p. Mouchez — wyjechałem z Paryża w towarzystwie moich współpracowników, pp. Turquet, Cazin, Vélain, de l'Isle i Dra Rochefort, le-

rje po 1. rs. 50 kop., dostać można u szwajcara Klubu Ruskiego.

* Od kilku już miesięcy posyłane są, z wszystkich kątów naszej rozległej ojczyzny, ofiary różnorodne na rzecz naszych pobratymców w Bośni i Hercegowinie, cierpiących wielki niedostatek w skutek klęsk wojny. Zawszą spieszą ręką pomocy, gotowa wesprzeć dalekich braci, otrzeć łzę nieszczęśliwym rodzinom, pozbawionym schronienia i ciepłego ubrania i cierpiącym głód. Ich nieszczęścia znalazły powszechne w całej Rosji współczucie i wszystkie stany spieszą, w miarę sił i możliwości, z swemi ofiarami na rzecz ludu pokrewnego. W Warszawie zaś nie dotąd nie zrobiono dla ulżenia stęgiego losu hercegowian i bośniaków. Spodziewać się przeto należy, że i mieszkańcy miasta Warszawy, którzy spieszą zawsze z tak chętną pomocą, ile razy idzie o ulżenie losu cierpiącej ludzkości, skorzystają chętnie z możliwości okazania nieszczęśliwym pobratymcom swego współczucia. W tym celu, staraniem Komitetu Dam, urządzony będzie w przyszłą niedzielę, 7 (19) b. m., w Klubie ruskim bal, z którego dochód przeznacza się na rzecz cierpiących nędzę rodzin hercegowian i bośniaków. Nie pozostaje jak życzyć, ażeby publiczność warszawska okazała dla tak dobrego dzieła jak największe społeczenie.

* W zeszłą niedzielę, o godzinie 1-ej z południa, w sali warszawskiego Towarzystwa Lekarskiego, odbyło się pod przewodnictwem dra Kosińskiego, profesora uniwersytetu, ogólne zgromadzenie akcjonariuszów spółki wód mineralnych w Solcu. Zebrani akcjonariusze reprezentowali kapitał rs. 21,550. Z odczytanego przez dra Wyrzykowskiego sprawozdania powzięto wiadomość: iż spółka w ciągu pierwszego roku swego istnienia, t. j. w roku bieżącym, dla podniesienia zakładu zbudowała hotel, urządziła wodociąg dla wody słodkiej i poczyniła ulepszenia w łazienkach. Hotel stanowi budynek piętrowy, murowany, o 12 oknach frontu; obejmuje on salę restauracyjną, 22 numery gościinne, czytelnię, salę balową ze sceną teatralną i t. d. Koszt ogólny hotelu wynosi rs. 10,296 kop. 6, — umeblowanie zaś, pościel i t. d. rs. 923 kop. 19, razem hotel z umeblowaniem kosztuje rs. 11,219 kop. 25. Wodociąg dla wody słodkiej przeprowadzono na przestrzeni 2-ech wiorst. Rury są zagłębione na 12 do 6

karza od marynarki, i 2-go sierpnia weszliśmy na pokład „Amazonki”, która tegoż samego dnia odplynęła do Chin przez Suez.

„Dnia 9 sierpnia już przebywamy kanał Suezki, i po ośmiudniowej żegludze, jak można najspokojniejszej, znajdujemy się w głębi zatoki morza Czerwonego, przed niedawnymi jeszcze czasami tak mało znanego, tak mało uczęszczanego: przypominam sobie, jak w jednej z pierwszych moich podróży przybyłem tam dopiero po ośmiomiesięcznej, bardzo ciężkiej i bardzo niebezpiecznej przepławie. Nie więc dziwnego, iż dawni marynarze, ilekroć płyną tym kanałem, doznają jednakowego uczucia zdumienia i czi na widok tej wężkiej strugi wody, tak niepocześnie wyglądającej, a tak wielkiej pod względem osiągniętych skutków i znakomitych jeszcze następstw w przyszłości. Przez zmniejszenie o połowę odległości, jaka dzieliła Europę od 800 miljonów azjatów w Indjach, Chinach i Malezji, kanał ten przetrzącił w inną stronę os handlu całego świata. Ze względu na przelamane trudności, oraz najzupełniejszą bezinteresowność, jaka przewodniczyła jego wykonaniu, dzieło to uniesmiertelnia imię swego twórcy i na potomne wieki pozostanie najzaszczytniejszą chlubą Francji.

„Przybyliśmy dnia 14-go sierpnia do Aden, gdzie dziś zarzucają kotwice liczne parostatki płynące do Indji i innych krajów Azji, i gdzie my ładunki nasze przeniesiliśmy na pokład okrętu „Dupleix”, który za trzy dni miał odplynąć do wyspy Réunion.

„Tam przybywszy dnia 30 sierpnia, zastałem statek pasażerski „La Dives”, oddany pod moje rozkazy przez ministra marynarki, na cały czas mojej wyprawy. Potrzeba było zregulować nasze chronometry, co

stóp; w samym Solcu urządzono studnię i zaprowadzono pompę; przez takie zagłębienie rur otrzymano wodę słodką i w dostatecznej obfitości. Ogólny koszt wodociągu wynosi rs. 483 kop. 35. W celu poprawienia istniejących łazienek, takowe odmalowano, sprawiono nowych waniów cynkowych 10, dodano nowy kocioł parowy i t. d., by tym sposobem uniknąć zwłoki w wydawaniu kąpeli. Ogólny koszt owych robót wynosi rs. 1,236 kop. 16; — wszystkie zatem roboty przedsięwzięte w celu podniesienia wartości Solca wynoszą razem rs. 12,938 kop. 71. Wartość Solca, za którą sprzedany został wspólnie, wynosiła rs. 25,000, przeto obecna wartość tej miejscowości, wraz z kosztami organizacji spółki, wynosi rs. 39,273 kop. 16.

Sezon w r. b. wód w Solcu rozpoczął się 23 maja (4 czerwca), a ukończył się 10 (22) września, trwał zatem 110 dni; przez ten czas było na kuracji osób 386. Przychód wynosił razem rs. 4,990 kop. 88, a po odciążeniu wydatków, osiągnięto czystego dochodu rs. 2,835 kop. 94; z tego zaproponowano na administrację rs. 338 kop. 31, pozostało zatem czystego dochodu rs. 2,497 kop. 63, z tego od kapitału zakładowego 4% rs. 1,606, zostaje się więc rs. 897 kop. 63; zarząd tedy zaproponował na kapitał zasobowy rs. 97 kop. 63, a resztujące rs. 800 rozdzielił na dywidendę, co wynosi 2%. Sprawozdanie rzeczzone przyjęto i proponowane wynagrodzenie uznano na ten rok za dostateczne.

W roku przyszłym zarząd przystąpi do założenia ogrodów i rozprzestrzenienia istniejącego, a w wykonaniu przedstawił dra Baranowskiego, przystąpi do pobudowania, oprócz pozostawienia dawnych, nowych murowanych łazienek w liczbie 16-tu, ku czemu zbierze potrzebne fundusze i zgromadzi materiały. (Kur. Codz.)

* W dniu wczorajszym, w dalszym ciągu ciągnięcia 5-ej klasy 125-ej Loterii Klasycznej, z odciągniętych 700 Numerów, znaczniejsze wygrane padły na Numera następujące: N-ra: 9,756, 14,401 i 16,553 po rs. 1,000, N-ra: 772, 8,477 i 10,296 po rs. 500, a N-ra: 17,997, 18,338, 22,983 i 23,212 po rs. 200.

* Tydzień handlowy. Silnie utrzymujące się mrozy, przeważszy komunikacje wodne główniejszych portów wywozowych, spowodowały ciszę zimową w ogólnym ustroju interesu zbożowe-

zmusiło mnie do zabawienia przez dni kilka na tej wyspie; dzień odpłynięcia wyznaczylem na 8 września. Rybacy, którzy rok rocznie odbywają podróż do wyspek św. Pawła, również i kapitan statku „La Dives”, jednozgodnie nakładali mi nie do opóźnienia mego wyjazdu o cały miesiąc, upewniając, iż w teraźniejszej porze roku, całkiem będzie niemożliwym przybyć do tej skały i wylądować na ląd moje bagaże, bez narażenia się na znaczne szkody, morze bowiem jest tam bardzo wzburzone i panują wiatry gwałtowne. Lecz zwłoka podobna byłaby wielce niekorzystną dla przygotowań, potrzebnych do naszych obserwacji; licząc przeto na traf szczęśliwy, a bardziej jeszcze polegając na silnej woli, która łamie przeszkody, podniosłem kotwicę w dzień oznaczony.

„Wstąpiwszy jeszcze na 48 godzin na wyspę Maurycego, dla przeniesienia z okrętu „Dupleix” na nasz statek instrumentów obserwacyjnych, wieczorem dnia 9 września wyruszyliśmy w drogę na wyspę św. Pawła. Przez dni piętnaście żegluga szła opieszale; przy pięknej pogodzie, byliśmy już tylko o jakie dwadzieścia mil od celu podróży, i już ludziłem się błogą nadzieją, iż mi się uda przybyć do lądu w chwili rzadko w tej porze traflającego się uciszenia, gdy w tem zmuszony byłem przypomnieć sobie, iż wyspki samotne wśród Oceanu, posiadają własność zakłócania otaczającej je atmosfery, bo z rana dnia 20 września zadął wiatr silny, co chwila to grad sypnie, to deszcz pusi się rześyisty, widnokrąg mgłą się zaćmił, morze się wzdyma, i zmuszeni jesteśmy stanąć bokiem ze sterem pod wiatr, w obawie że nas porwie, zanim ład ujrzymy. Aż około południa uciszyło się na chwilę, wśród mgły mogłem dostrzedz wyspę, i kazałem płynąć do

* Odkrycie archeologiczne. — Jeden z dzienników włoskich donosi, że przy robotach ziemnych w okolicy Corneto Tarquinia, wydobyto przepyszny sarkofag z białego marmuru, ozdobiony dwoma płaskorzeźbami, z których jedna przedstawia w doskonałym rysunku walkę greków z frygijskimi, druga walkę z Amazonkami.

* Muzeum w villa Albani. — Gazeta Italia donosi, że książe Torlonia zajęty jest teraz bardzo przeprowadzeniem projektu, który zjedna mu wdzięczność artystów i wszystkich miłośników sztuki. W villa Albani zamysła on urządzenie muzeum, w którym znajdą pomieszczenie wszystkie arcydzieła rzeźby, kopjowane przez najpierwszych mistrzów dzisiejszych.

* Posąg Olliviera Cromwella odsłonięty został 1-go b. m. uroczyste w mieście Manchester. Jest on dłuta rzeźbiarza Noble i darowany został temu miastu przez p. Heywood. Statua brązowa bez piedestału ma wysokość stóp 9, waży przeszło 200 centnarów i kosztowała około 6,000 rs. Spoczywa na podstawie z nieociesanego granitu. Przedstawiony jest w niej wielki wódz angielski w stroju wojskowym swego wieku. Pomnik ustawiony został w miejscu pomiędzy katedrą a gmachem giełdy, gdzie podług podań, w wojnie parlamentu zginął młody żołnierz.

* Król sjamski zarządził niedawno wydawnictwo treściwej encyklopedji sjamskiej, która ma zawierać wiadomości z historii, geografji, literatury i organizacji politycznej jego kraju, sam zaś ma napisać przedmowę do tego dzieła.

* Łość rozmieszczonego wojska w osadach Angielskich i posiadłościach zagranicznych, prócz Indji, podług świeżych wiadomości urzędowych, wynosi razem 24,000 ludzi. Ani w Australji, ani w Nowej Zelandji niema obecnie wojsk angielskich; również w Kanadzie służbę wojskową spełniają ochotnicy i milicja. W Nowej Szkocji nadto jeszcze jest załoga angielska złożona z dwóch pułków piechoty i trzech baterji. W Bermudzie stosunkowo dość silna załoga (2,000 ludzi) odznacza się szczególniej obfitością broni uzonych (specjalnych). Największe siły wojskowe znajdują się na Malcie i w Gibraltarze. Każda z obu tych miejscowości posiada załogę z 5,000 żołnierzy, składającą się z pięciu pułków piechoty i siedmiu baterji. Starają się o to bardzo, aby wojska zawsze tam były w etacie i w komplecie. Na Przylądku Dobrej Nadziei i w osadzie Natal załoga obecnie nie przewyższa razem 2,500 ludzi. Na wyspie Św. Heleny znajduje się 200 żołnierzy wojska regularnego, którzy wraz z milicją miejscową, wynoszącą także 200 ludzi, stanowią załogę tanczną. Na Złotym Brzegu mniej teraz jest wojska niż dawniej. Dwa oddziały, stanowiące część sił wojskowych użytych przeciw aszantom, należą do 1 pułku zachodnio-indyjskiego (murzynskiego). W Sierra-Leone kwateruje innych sześć oddziałów tego pułku. Reszta wojska murzynskiego, drugi pułk zachodnio-indyjski, znajduje się na Jamaice i na innych wyspach Indji-Zachodnich. Rząd zamierza nie zostawić wcale nadal wojsk zachodnio-indyjskich na zachodnim brzegu Afryki, przekonano się bowiem, że między murzynami, którymi zastąpiono tam żołnierzy białych, śmiertelność równie jest wielka. Na wyspie S-go Maurycego znajdują się cztery oddziały piechoty i jedna baterja. W Chinach Anglja ma jeden tylko pułk piechoty, jedną baterję i dwa oddziały Laskarów artylerzystów dla obsługi dział artyleryjskich. Na wyspie Cejlon jest także jeden oddział Laskarów i jeden pułk piechoty europejskiej, oraz dwie baterje. Na wyspach Fidzi oddział inżynierów trudni się pracami pokojowymi, jak to pomiarami i t. p.

* Osuszenie jeziora Zuidersee. Holendrzy zamierzają osuszyć jezioro Zuidersee. Jeśli projekt ten przyjdzie do skutku, przestrzeń ich kraju zwiększy się prawie o trzydzieści mil kwadratowych. Jest to zaiste przedsięwzięcie połączone z niesłychanymi trudnościami, ale holendrom niechybna na wytrwałości, której w walce z żywiołami, tak świetnie złożyli już dowody. Za czasów rzymskich Zuidersee było jeszcze łądem stałym, na którym znajdowało się jezioro Lacus Flevo z wpływem do morza, zwanym Flevum. Dopiero w r. 1282 fale morza północnego zatopły zupełnie tę bagnistą równinę. Dzisiejsze Zuidersee jest bardzo płytkie i obfituje w mielizny pokryte wodą zaledwie na 3 do 4 stóp wysokości. Jedną z takich mielizn ciągnie się prawie nieprzerwanie od Enkhuizen do Kampen i ona to właśnie spowodowała projekt pobudowania wielkiej tamy od Enkhuizen do wysepki Urk, a ztamtąd do Kampen. Olbrzymi ten zamiar nigdy nie mógłby powstać, gdyby holendrzy nie probowali już dawniej swoich sił w podobnych przedsięwzięciach, wykonanych szczęśliwie na małą skalę. Znane jest powszechnie osuszenie morza Harlem, uskutecznione w ciągu lat 13, od 1840—1853, które kosztowało 5 milion. talar. i powiększyło obszar Holandji o 3 1/2 mil kwadratowych żyznego gruntu. W roku 1860 przestrzeń ta liczyła już 7,000 mieszkańców. Z doświadczenia nabytego w czasie wykonywania powyższych robót skorzystano przy osuszaniu odnogi Y, ukończonem w roku 1872. Już w roku 1849 inżynier Van Diggelen podał projekt osuszenia Zuidersee, który jednak uważano za niepraktyczny. W roku 1865 p. Rochussen, były wielkopodca posiadłości holenderskich w Indjach, człowiek odzwyczaj przedsięwzięcia, porucił p. Bayerinck, kierownikowi prac przy osuszeniu morza Harlem, zrobienie planu ściągającego się jedynie do osuszenia południowej części Zuidersee. Badania uskutecznione w

tem celu nastęrczyły bardzo pomyslnie wskazówki. Teraz już dowiedzioną jest rzeczą, że dno jeziora przedstawia grunt prawie wszędzie przydatny na rolę. Minister spraw wewnętrznych p. Heemskerck sam zajął się czynnie tą sprawą i złożył oddzielną komisję do rozpoznania tego wniosku, która w znacznej większości uznała w roku 1873 plan ten za wykonalny i korzystny. We wrześniu tegoż roku monarcha w mowie tronowej oświadczył się za projektem, a stany generalne w odpowiedzi na mowę króla zażądały, aby niezwłocznie przystąpiono do urzeczywistnienia planu. Ze swej strony izba przetrzymała pewną sumę na ukończenie robót przygotowawczych; wszystko więc pozwala mieć nadzieję, że słowa wkrótce w czyn się zamienią.

Nie stanie się to jednak bez wielkich kosztów i pracy. Pobudowanie tamy z Enkhuizen do Kampen, na 50 metrów szerokiej, 8 metrów wzniesionej nad powierzchnią wody, i na 40 metrów długiej, nie jest wcale drobnostką. Ale sprzyja temu dno morskie, gdyż z praktyki wiadomo, że grunt jego nieusuwa się i nie zapada pod największym nawet ciężarem. Gdy główna tama będzie gotowa, cała przestrzeń Zuidersee zostanie podzielona na kwadraty, a woda sprowadzi się do morza za pomocą kanałów. Największy z kanałów ma iść od Enkhuizen do Amsterdamu i łączyć się z morzem za pośrednictwem pobocznych kanałów. Obliczono, że w Holandji, po osuszeniu jeziora, przybędzie 196,670 hektarów ziemi, z których 150,000 hektarów wybornego gruntu. Koszta wyniosą około 64 milionów talarów, roboty zaś trwać mają co najwięcej lat sześćnaście.

* Ślub księżny de Beaufremont. — Gazety zagraniczne donoszą o ślubie, jaki miał miejsce ostatnich dni października r. b. w Dreźnie, między panią Walentyną hrabiną de Caraman-Chimay, księżną de Beaufremont, p. Jerzym Bibesko, trzecim synem księcia Demetriusza Bibesko, pierwszego hospodara Wołoszczyzny. Jak wiadomo z głośnego w swoim czasie procesu, książe Jerzy był już dawną znajomością pani de Beaufremont, a ślub obecny jest niejako konsekwencją owego procesu. Pani de Beaufremont już oddawna żądała rozwodu ze swym mężem, żyjącym dotąd we Francji, ale to była rzecz daremna i wszystkie skończyły się na uzyskaniu separacji, wiadomo bowiem, że podług prawa francuzkiego, ślub religijny, jaki dozwala niekiedy na rozwód, jest tylko formalnością, nieobowiązującą nikogo, nie zawsze nawet dopełnianą i mogącą mieć miejsce tylko po dokonaniu już ślubie cywilnym, który jest nierozdzielny i pod żadnym pozorem nie dopuszcza rozwodu. Otóż pani de Beaufremont naturalizowała się w Saksonji, przyjęła religję prawosławną (która jako wołoch wyznaje książe Bibesko), otrzymała rozwód i tym sposobem mogła wyjść za mąż. Ale dziwnem staje się położenie księżną de Beaufremont, który dopóki pozostaje obywatelem francuzkiem, jest ciągle podług praw francuzkich uważany za żonatego i żadną miarą nie mógłby się żenić, gdyby przypadkiem taka chęć mu przyszła.

* Dochody z teatrów, balów i koncertów w Paryżu wynosiły w 1868 r. 16,075,000 fr., w 1869 r. 17,750,049 fr., 31 cent., w 1870 r. (wojna) 9,903,527 fr. 67 cent., w 1871 (komuna) 7,382,924 fr. 34 cent. w 1872 r. 18,748,688 fr. 32 cent., w 1873 r. 20,459,046 fr. 9 cent., w 1874 r. 23,212,430 fr. 40 cent., upływno dziesięć miesięcy roku bieżącego dostarczyły 20,950,030 fr. 63 cent. dochodu, który prawdopodobnie w końcu roku dojdzie do 25 milionów. Dotychczas nie było jeszcze przykładu tak znakomitego rezultatu. W roku 1867 podczas wystawy powszechnej w Paryżu, teatru, bale i koncerta przyniosły dochodu 24,342,773 fr. 19 cent.; suma ta uważana była wtedy za nadzwyczajną. Wzmagaające się zamiłowanie widówisk scenicznych wpłynęło znacznie i na interes finansowe teatru opery narodowej, w którym każde przedstawienie w r. 1866 dawało przeciętnie 8,320 fr. 72 cent. dochodu, w 1867 r. w czasie wystawy przeciętny dochód przedstawienia wynosił 9,543 fr. 67 cent., w roku zaś bieżącym, jak zapewnia Journal Officiel, daje 18,735 fr. 77 cent.

* Maszyna do wiązania snopów. Niemiecka gazeta rolnicza szlązka, wychodząca w Wrocławiu, w Nrze 93 donosi o odbytej próbie nowo wynalezionej maszyny do wiązania snopów, której wynalazcą i konstruktorem jest p. Józef Przygodzki, inżynier warsztatów mechanicznych kolei Karola Ludwika w Krakowie. Wspomniona gazeta twierdzi, że pomysł ten rozwiązuje jedno z najtrudniejszych zadań w dziedzinie mechaniki rolniczej, a podnosząc praktyczność i użyteczność tej maszyny, dodaje, że dając się do każdej żniwiarki zastosować, stanie w takim do żniwiarek stosunku, jak telegraf do kolei żelaznej. Nowo założona fabryka żniwiarek E. Januschka w Świdnicy, nabyła od wynalazcy prawo przywileju na państwo pruskie. Pan Przygodzki poczynił już kroki na uzyskanie przywileju we Francji, Anglii, Austrii, Węgrzech, Rosji i Ameryce.

* Naczelnik cyganów węgierskich, zwany przez nich „pierwszym wojewodą,” nazwiskiem Marko Szigali, zmarł niedawno w Temeszwarcie i zwłoki jego w blazowanej trumnie odwiezione zostały, stosownie do ostatniej jego woli, do Bolgariis w Serbji, gdzie mają być pochowane obok zwłok małżonki jego, zmarłej przed kilku laty. Osobliwsze wrażenie robił pogrzeb tego pierwszego herszta band cygańskich. Na trumnie złożonej na prostym wozie, leżała maczuga mosiężna i kuczna nieboszczyka. Znaczną drogę z Temeszwarcu do Bolgariis odbywał kondukt pogrzebowy w ten spo-

sób, że jedna banda cygańska odprowadzała go do drugiej, ta znów do następnej i t. d. formalnym etapem aż na miejsce przeznaczenia.

* Jak tępić szczerzy. Rozgotowawszy w wodzie fasolę, tak żeby zupełnie napęczniała, odlać wodę, a kiedy fasola ostygnie i wysobnie, wydusić ją w masłak, żeby zupełnie niem przejęła się i zciemniała. Fasola należy rzucać w miejscach, gdzie szczerzy biegają, a szczerzy wydalają się z takich miejsc. Fasola ta jest nieszkodliwa dla żadnego innego zwierzęcia.

Za Redaktora, E. Wojewódzki.

PRZEWODNIK WARSZAWSKI.

Warszawa dnia 3 (15) grudnia

Spogrzeżenia meteorologiczne dostreżone przez obserwatorium warszawskie. Dnia 2 (14) Grudnia 1875 roku.

Table with 4 columns: Osmienie powietrza, Temperatur, Wilgość, Kierunek wiatru. Rows for g. 7, 1, 9.

Widowiska.

WIELKI TEATR. — Dziś, we środę, opera w 3-ach aktach, Pocztyljon z Lonjumau. — Początek o godzinie 7 1/2. — Jutro, we czwartek, opera tragiczna Norma, przez artystów włoskich; abonament N. 4 lit. B. — Wczoraj, było osób 530.

TEATR ROZMAITOŚCI. — Dziś, we środę, komedia w 5 aktach (akt 3-ci w dwóch odsłonach), Przed ślubem. — Początek o godzinie 7 1/2. — Jutro, we czwartek, dramat Niewinności. — Wczoraj, było osób 585.

WYSTAWA TOWARZYSTWA ZACHĘTY SZTUK PIĘKNYCH. — Otwarta codziennie, od godziny 10-jej rano do godziny 5-jej po południu, w gmachu obok kościoła św. Anny. — Wejście od osoby w dniu poważdnie kop. 15; — w niedziele zaś i święta kop. 5.

GABINET ZOOLOGICZNY (w gmachu uniwersytetu warszawskiego). — Otwarty w niedziele bezpłatnie.

CYRK LEONARDA (przy ulicy Włodzimierskiej). — Dziś i codziennie, Przedstawienie. — Towarzystwo składa się z pierwszorzędných artystów i komików. — Tresura koni jak najlepsza. — Kostjumi i inne przybory eleganckie. — Orkiestra pod dyrykcją kapelmistrza P. Stamma. — Cena miejsc: Łoża na 4-ry osoby rs. 6 i kop. 20 na ubogich; łoża na 6 osób rs. 9 i kop. 30 na ubogich; miejsce numerowane w trybunie rs. 1 i kop. 5 na ubogich; parquet rs. 1 i kop. 5 na ubogich; I-e miejsce kop. 60; II-e miejsce kop. 40; III-e miejsce kop. 20. — Kasa otwarta od godziny 11 z rana do 1 z południa i od 3-jej do końca przedstawienia. — Otwarcie cyrku o godzinie 6 1/2. — Początek o godzinie 7 1/2 wieczorem.

TIVOLI (przy ulicy Królewskiej). — Dziś i codziennie, Wieczór muzyczny-wokalny pierwszorzędných śpiewaków niemieckich z Wiednia. — Początek o godzinie 7-jej wieczorem. — Wejście bezpłatne.

ALHAMBRA (przy ulicy Miodowej). — Dziś i codziennie, Wieczór muzyczny pierwszorzędných śpiewaków duńskich z Kopenhagi, pod dyrykcją A. Fleissnera. — Początek o godzinie 7 wieczorem. — Wejście do sali kop. 10.

W dniu 2 (14) bież. mies. i r., oborych w 8miu cywilnych szpitalach przybyło 61, wyzdrowiało 48, umarło 6, pozostało 1727 (mężczyzn 839, kobiet 889), z nich w szpitalu starozakonnych mężczyzn 124, kobiet 132.

Wyjechali: — Jenerał-major Kosinski, do Radomia; — rzeczywisty radca stanu Korbut, do St. Petersburga.

Ceny Targowe.

Dnia 2 (14) Grudnia 1875 roku.

Table with 3 columns: RODZAJ PRODUKTOW, P u d, Korzec od — do. Rows for Psonica, Żyto, Jęczmień, Owies, Jarzyny, Olej rzepakowy, Siano, Słoma.

Cena okowity dnia 1 (13) grudnia.

(78% z akcyzą 7 kop. od %)

Hurtowa składowa wiadro od rs. 6,27,2 — 6,30,3 z wyłączeniem szynkarska garniec od rs. 2,09 — 2,10, niem 2%0. Stosunek garnca do wiadra 100:807 1/4. (G. H.)

Przyjmowanie chorych.

Profesorowie Warszawskiego Uniwersytetu, w prowadzonych przez siebie klinikach, udzielają chorym przychodim pomocy lekarskiej bezpłatnie, w następujące dni i godziny:

W chorobach chirurgicznych, codziennie od godziny 12 do 1, w szpitalu S-go Duchy. W chorobach chirurgicznych, we wtorki i piątki od godziny 9 do 11, w szpitalu Dzieciątka Jezus. W chorobach wewnętrznych, codziennie od godziny 11 do 12, w szpitalu Świętego Duchy. W chorobach wenerycznych i skórnych nie wenerycznej natury, w piątki od godziny 11 do 12, oraz w cierpieniach gardła wenerycznej i nie wenerycznej natury, we wtorki od 11 do 12, w szpitalu S-go Łazarza.

W chorobach ocznych, w niedziele, poniedziałki, wtorki, czwartki i soboty od godziny 1 do 2, oraz w środy i piątki, od godziny 12 do 1, w szpitalu S-go Duchy. Docent Wolfing.

SZPITAL DZIECIĄTKA JEZUS.

Bezpłatna porada lekarska dla przychodzących chorych. Wejście przez drzwi główne od Wareckiego placu. Choroby zewnętrzne w ogóle. Dr Orłowski codziennie od 10 do 11 godziny rano. Choroby organów moczowo-płciowych: We wtorki, czwartki i soboty od 11 do 11 1/2 godziny przed południem. Choroby wewnętrzne. Dr Pogorzelski codziennie od 9 do 10 godziny rano.

Przyjmowanie chorych

„W szpitalu świętego Rocha.”

Codziennie od godziny 9-jej do 10-jej zrana, głównie zaś: Choroby zewnętrzne — Dr Stankiewicz. Choroby wewnętrzne — Dr Obrębski.

KURS GIEŁDY WARSZAWSKIEJ.

Dnia 3 (15) Grudnia 1875 roku.

Table with 3 columns: Wskazanie, Żądano, Płacono. Rows for Berlin, Gdańsk, Hamburg, Londyn, Paryż, Wiedeń, Petersburg, Akcje i Obligacje Kolei Żelaznych, Obligacje Tow. Ros. dróg żelaznych, Akcje drogi żelaznej Warsz.-Wied., Obligacje drogi żelaz. Warsz.-Wied. po 500 fr., Akcje drogi żelaznej Warsz.-Bylg., Akcje drogi żelaznej Warsz.-Teresp., Obligacje drogi żelaz. Warsz.-Terospolskiej, Akcje banku handl. w Warszawie, Akcje banku dyktantowego w Warszawie, Akcje banku handlowego w Łodzi, Akcje Warsz. Towarz. Ubezpiecz. od ognia, Akcje Towarz. Łazienek i Łazni, Akcje Warsz. Towarz. fabryk cukru, Akcje Tow. fab. cukru i rafin. Łonów, Akcje Dobrosielskiego Tow. fab. cukru, Akcje Tow. przem. sakł. mech. i gór. Lipop., Bau i Löwenstein w Warszawie, Papiery Publiczne, Oblig. Skarbu, Obligacje oszczędkowe z 1835 złp., Certyfikaty Banku na Oblig. oszczędk., Lit. B. po złp. 200 za sztukę, Dowody Komisji Centr. Likw. za rs. 100 d. szt., Listy Zastawne III Okr. S. I. za rs. 100 d. szt., Listy Zastawne III Okr. S. II. za rs. 100 d. szt., Listy Zastawne nowe r. 1869 za rs. 100 d. szt., 50% Listy Zastawne miasta Warszawy, 50% Listy Zastawne miasta Łodzi, Listy likwidacyjne za rs. 100, 5 pożyczka rosyjska Stigitzka z 1854 za rs. 100, Bilet Banku Ces. Ros. z r. 1860 za rs. 100, Metaliki Litowe za rs. 100, Sierpniowe za rs. 100, Rosyjska pożyczka prom. z 1864 za rs. 100, ditto ostoplowana, ditto 1866 za rs. 100, ditto ostoplowana, 50% Listy Zastawne Rosyjskie.

POCIĄGI NA DROGACH ŻELAZNYCH.

Warszawsko-Petersburgska.

Wychodzą (z Pragi). Pociąg pocztowy o godzinie 10 minut 23 wieczór. Pociąg pasażerski o godz. 9 min. 38 rano. Przychodzą (na Pragę) o godz. 8 min. 23 wieczorem o godz. 3 min. 53 rano.

Warszawsko-Terespolska.

Wychodzą (z Pragi): Pociąg kurjerski z powozami klasy 1 i 2, oraz z powozami klasy 3 dla osób jadących w bezpośredniej komunikacji na drogi żelazne moskiewsko-brzeską i kijowsko-brzeską, o godz. 8 min. 20 po południu. Pociąg pocztowy, 3 klasy, o godz. 10 min. 39 rano. Przychodzą (na Pragę): o godz. 12 min. 53 po południu i o godz. 6 min. 30 po południu.

Warszawsko-Wiedeńska.

Wychodzą z Warszawy: Pociąg kurjerski (klasa 1 i 2) o godz. 7 min. 20 rano. Pociąg osobowy (4-ry klasy) o godz. 11 min. 15 rano. Pociąg osobowy (4-ry klasy), o godz. 7 min. 45 wieczorem. Do Łodzi wyjeżdża się z Warszawy pociągami: kurjerskim o godzinie 7 min. 20 z rana i osobowymi o godz. 11 min. 15 z rana i o godz. 7 min. 45 wieczorem. Przychodzą do Warszawy: Kurjerski o godz. 8 min. 20 wieczorem. Osobowy (4 klasy) o godz. 6 min. 15 po południu. Osobowy (4 klasy), o godz. 9 min. 25 z rana.

Warszawsko-Bydgoska.

Wychodzą z Warszawy: Pociąg kurjerski (klasa 1 i 2) o godz. 3 min. 5 po południu. Pociąg osobowy (4-ry klasy) o godz. 6 min. 35 rano. Pociąg osobowo-miejscowy (4-ry klasy) o godz. 7 min. 45 po południu (tylko do Kutna). Przychodzą do Warszawy: Kurjerski o godz. 2 min. 20 po południu. Osobowy o godz. 9 min. 45 wieczorem. Osobowo-miejscowy (z Kutna) o godz. 9 min. 25 z rana.

go na rynkach zagranicznych. Ruch interesu wszędzie jest osłabiony, skutkiem czego dochodzące wiadomości nie noszą wybitniejszego charakteru. Z Londynu raporty brzmiały: interes spokojny, ceny stałe, mocne. Niezmiennie są również notowania targu paryskiego, a z targów niemieckich również nie ma znaczenia godnych objawów.

Na targu warszawskim dowozy pszenicy w ciągu minionego tygodnia były dość znaczne, gatunki przednie i dobre były chętnie nabywane po cenach ostatnich najwyższych. Zakupywane były głównie przez młynarzy na wyrób mąki, na potrzeby zbliżających się świąt, gatunki zaś średnie i ordynaryjne były zaniedbane. Płacono za ziarno przednie w różnych dniach rs. 7,05—7,20—7,35—7,40; za jasno-pstrą rs. 7—7,05—7,20; za dobrą pstrą rs. 6,90—7; za czystą, czystą i bez śnieci rs. 6,75—6,90, za średnią według jakości i czystości rs. 6,25—6,50, za ordynaryjną, wyrosnącą lub smolną rs. 5,70—5,85 za korzec. Żyto. Dowozy były średnie, pomimo słabego popytu, ceny utrzymały się na ostatnim stanowisku. Płacono za ziarno wyborowe rs. 4,70—4,80, za średnie rs. 4,60—4,65, za ordynaryjne rs. 4,20—4,50 za korzec. Jęczmień dowozy osiły średnie, koleją dobre, ceny wyższe z powodu powiększonych żądań ze strony piwowarów. Płacono za dwurzędowy rs. 4,80—5, za czterorzędowy rs. 4,20—4,85 za korzec. Owsa dowozy dość dobre, ceny bezmiernie zeszłygodniowe. Płacono za gatunki dobre rs. 3,30—3,87 1/2, za średnie rs. 3—3,15, za ordynaryjne rs. 2,70—2,85 za korzec. Groch polny osiągnął rs. 6,75—7,20 za korzec. Fasola rs. 6,60—6,75 za korzec. Ziemiaki rs. 1,80—2 za korzec. Mąki ceny bez zmiany.

Okowity ceny z powodu zwiększonych dowozów, pozostają w uosposobieniu niskim. Wywóz za granicę utrudniony, również nacisk wywiera. Wyżej nad 627² nie płacono.

Cukier. Ruch w interesie rafinady w ciągu minionego tygodnia, nie był ożywionym, ograniczono się do tranzakcji drobnych na potrzeby spożywcze miejscowego, po cenach niezmiennych zeszłygodniowych. Ze znaczących transakcji sprzedaży 200 beczek Rudy Pabianickiej po rs. 3,97 1/2. Dla mączki usposobienie odcieków słabsze, placą za farynę rs. 3,22 1/2 w drobnych partjach i pojedynczych beczkach rs. 3,25 1/2—3,27 1/2 za kamień 24-funtowy. Otrzymała w zeszły piątek wiadomość o obniżeniu cen rafinady o 50 kop., wywoła zapewne drobną reakcję w notowaniu cen tego produktu. W każdym razie nie będzie ona znaczna, gdyż ceny tutaj były stosunkowo niższe od cen w Petersburgu płaconych.

Lój. Według ostatnich wiadomości z głównych miejsc produkcyjnych tego produktu w Cesarstwie, zapasy loju wszędzie są małe. Topylnie loju, pomimo znacznej ilości była na rzeź oddana, daleko mniejsze ilości otrzymują, aniżeli w latach dawnych. O loju zaatlantycznym również w roku bieżącym mowy być nie może. Podniesienie się bowiem cen tego produktu na rynkach zamorskich, oraz wysoka wartość walut zagranicznych, uniemożliwia nabywanie produktu zagranicznego. W takim stanie rzeczy ceny wysoko są trzymane. (Gaz. Hand.)

Z INNYCH GUBERNIJ.

* Czytamy w *Ruskim Inwalidzie*: Ze względu na nieszczęścia, jakie dotknęły ludność Hercegowiny i Bośni, Towarzystwo pielęgnowania ranionych i chorych wojskowych, jak o tem podane już było do wiadomości powszechnej, wyasygnowało 3-go września r. b., z własnych funduszy, na rzecz ranionych i chorych ofiar powstania w prowincjach pomienionych, sumę 10,000 rs. Część tych pieniędzy posłana była przez konsula naszego w Dubrowniku (Raguzie) do bezpośredniego rozporządzenia metropolity czarnogórskiego Hilarego, który składając Towarzystwu podziękowanie, opisuje zarazem w liście swoim, w krótkich wyrazach, panujący wśród rodzin hercegowińskich brak potrzeb materialnych i żywności, który jeżeli nie zostanie usunięty, grozić będzie w przyszłości całemu Czarnogórzowi wielka nęda z powodu napływu chorych i nieszczęśliwych mieszkańców Hercegowiny.

Zarówno wiadomość ta, jak i życzenie niektórych członków Towarzystwa, mieszkających w punktach oddalonych od stolicy, skłania dania ofiar na rzecz ranio-

nych i chorych hercegowin, znieśliły zarząd główny do upraszania, za pomocą okólnika, wszystkich instytucji Towarzystwa (których liczba wynosi 170) o przyjmowanie takich ofiar i odsyłanie takowych do zarządu głównego, dla użycia ich stosownie do przeznaczenia. Oprócz tego, zarząd główny otrzymuje od instytucji publicznych oświadczenia o ich życzeniu posłania do Hercegowiny rozmaitych przedmiotów szpitalnych i ambulansowych, mogących stać się wielce pożytecznymi ranionym hercegowianom. Tymczasem zaś, na widowni krwawych zapasów, wszelkie okropności wojny i towarzyszące im klęski, wzmagają się z każdym dniem, i jakkolwiek ofiary zbierane w całej Rosji przez gminy, parafie i osoby pojedyncze, były dotąd dość znaczne, wszelakoże nie zdołały one zadość uczynić tym potrzebom niedozwonnym, o których głoszono w ostatnich czasach i które dowodzą obecnie w sposób przekonujący, że nęda wzrasta wśród hercegowińczyków w znacznie większym rozmiarach, niż pomoc niesiona ogromnemu nieszczęściu, jakie trapi ludność na ogromnej przestrzeni, od granic Serbji, przez Cetynję, do Katoru (Cattaro). Ze względu na okoliczności wyżej przytoczone, zarząd główny Towarzystwa pielęgnowania ranionych i chorych wojskowych uznał za stosowne przejść w tej sprawie na pole działalności praktycznej, zależającej na posłaniu do Czarnogórz swego pełnomocnika głównego. Projekt ten uzyskał uznanie Najjaśniejszej Pani, Najdostojniejszej Protektorki Towarzystwa, i Najwyższe na to zezwolenie, poczem przystąpiono niezwłocznie do roztrząśnienia i opracowania tej kwestji, w wysokim stopniu doniosłej i filantropijnej. W tym celu utworzyła się z członków zarządu głównego osobna komisja, której zadaniem było wykazanie tej pomocy, jaką może okazać Towarzystwo na rzecz ranionych i chorych hercegowin i bośniaków. Komisja podzieliła swoje w tym względzie prace na dwie części: a) sanitarną i b) przychodzenia w pomoc osobom pozbawionym schronienia i sposobu do życia.

Następnie, na kilku posiedzeniach, komisja pomieniona dokonała następującej czynności:

1) Postanowiła posłać pełnomocnika głównego, wybranego przez zebranie ogólne.

2) Opracowała instrukcję dla pełnomocnika głównego.

3) Oznaczyła skład szpitala na 100 łóżek lub chorych, dla umieszczenia takowej w Cetynji lub w ogóle w Czarnogórz, jako w miejscowości najbardziej potrzebującej na teraz pomocy. Przy szpitalu ma znajdować się ambulatorjum dla przychodzących.

Dla wyjaśnienia tych punktów zasadniczych nadmienić wypada, że oprócz pełnomocnika głównego, posłanych zostanie do Czarnogórz kilku pełnomocników, mających działać z nim wspólnie. Przy szpitalu na 100 łóżek pozostawać będzie, posłanych z Petersburga: 4-ch lekarzy, z tych 2 chirurgów, jak również 9 sióstr miłosierdzia i felczerek, z sanitarną jedną starszą, oraz 2 felczerek, aptekarz i przy nim pomocnicę-aptekarzowa, sekretarz i woźny. Na miejscu najeci zostaną komisarz i 10 służących szpitalnych z mieszkaniec miejscowych; cały personel szpitala wynosić będzie 33 osoby. Transport posyłany jednocześnie z tym personelem sanitarnym, zawierając będzie niezbędną liczbę narzędzi chirurgicznych, lekarstw, bandaży i innych przedmiotów, i wszystko to posłane będzie w ilości dostatecznej dla 100 chorych i na przeciąg czasu mniej więcej półroczny.

Dla oznaczenia ilości tych wszystkich przedmiotów, ułożone zostały osobne wykazy szczegółowe, które będą mogły służyć i na przyszłość za wskazówkę w podobnych wydarzeniach.

Na utrzymanie takiego szpitala, na podstawie anszlugu i wykazów, postanowiono wydawać mniej więcej 10,000 rsr. miesięcznie, co wyniesie około 60,000 rs. na pół roku, która to suma ma być wzięta bądź bezzwrotnie z funduszy Towarzystwa, bądź też z ofiar

gery, prawie całkiem na mieliznie, rozplatany działaniem morza i wiatru, otoczony mnóstwem szczytów, przez które fale przerzucały się, jakby po stosach głazów. Rozbita fregata przetrzymała wszystkie wichry przez trzy czy cztery lata; jeszcze dni kilka tylko, a zginie wśród burzy, która nas zaskoczy i doprowadzi o włos do zguby. Najfantastyczniejsze pomysły artystów nowoczesnych, zaledwie potrafiłyby dać pojęcie o strasznym obrazie zniszczenia, jaki mieliśmy przed oczyma.

„Noc spędziliśmy w niepokoju, rozważając całe niebezpieczeństwo i trudności naszego położenia i równo ze dniem wyławialiśmy u podnóża skały, w pobliżu chat rozwalonych.

„Stanęliśmy w osłupieniu i podziwie, tak groźno i wspaniale przedstawiała się nam ta kotlina. Znajdowaliśmy się w głębi kolistej otchłani, mającej do tysiąca metrów średnicy, o ścianach pionowych, wysokich na 300 metrów; wgramolić się na nie, zupełnie jest niepodobniństwem, chyba po drabinie sznurowej. Brzegi jej zasypane całkiem szczątkami rozbitych okrętów.

„Na urządzenie obserwatorium nie widzę miejsca płaskiego, oprócz nasypu z drobnych kamieni, pozostałego z oberwania się skały, po którym morze wkręcało do krateru; ale któż wie, czy miejsca tego nie zaleją fale na nadejściu burzy?

„Chodziłem od chaty do chaty, chcąc wybrać z nich takie, które najłatwiej dałyby się odbudować; ale zbliżając się do jednej, słyszę ze zdumieniem dziwną jakąś a nieokreśloną wrzawę, a dalej przy drzwiach wpada na mnie gromada koźląt, dzikich kotów, szczerów i myszy, uciekających na wszystkie strony. Ztąd, bez dalszych już poszukiwań, wnoszę, iż budynek ten zachował się w najlepszym

przeznaczonych na ten cel.

Dla posłania takiego szpitala przez Wiedeń, Trjest i Dubrownik (Raguzę) do Cetynji, Towarzystwo weszło w porozumienie z właściwymi zarządami dróg żelaznych.

Jeszcze przed powzięciem takiej decyzji, niektóre osoby i instytucje Towarzystwa podjęły się wejścia do składu pomienionej służby sanitarnej, dla pełnienia obowiązków: lekarzy, felczerek, sióstr miłosierdzia i t. d. Jednocześnie zaczęły wpływać do zarządu głównego, od rozmaitych osób i instytucji, ofiary w rozmaitych przedmiotach.

Podając o powyższem do wiadomości powszechnej, zarząd główny udaje się do wszystkich mających spódeczenie dla nieszczęścia, jakie nawiedziły obecnie Hercegowinę, Bošnję i Czarnogórze, z prośbą przyjęcia swymi ofiarami w pomoc Towarzystwu pielęgnowania ranionych i chorych wojskowych; ofiary mogą być składane w pieniądzu, zbożu, efektach ubiorczych, suknie, kołdrach, płótnie, bandażach, lekarstwach i wszelkich w ogóle przedmiotach niezbędnych dla chorych i rannych, tudzież dla rodzin pozostających w nędzy *).

Ofiary które będą przeznaczone dla szpitala lub do rozdania potrzebującym, użyte będą z zastósowaniem się do takiego przeznaczenia. Te zaś z ofiar, które wpływać będą do zarządu głównego bez wskazania ich przeznaczenia specjalnego, użyte będą na rzecz osób pozostających w nędzy, podług uznania zarządu głównego.

Ofiary wszelkich kategorii mieć będą w księgach zarządu głównego osobne rubryki, przyczem, stosownie do poprzednich czynności Towarzystwa, o wszelkich ofiarach podawanem będzie pojedynczo w gazetach.

Zarząd główny Towarzystwa pielęgnowania ranionych i chorych wojskowych ma mocne przekonanie, że i w niniejszym wypadku, społeczeństwo ruskie okaże sympatję dla urzeczywistnienia jego myśli, i że ten kamień probierczy naszej gotowości do niesienia dobroczynnej pomocy w czasie wojennym, będzie płodny w następstwa o tyle, o ile to jest niezbędnem dla nieszczęśliwych wychodźców znajdujących się w Czarnogórz i godnem powołania Towarzystwa—dopomagania bliźniemu w najościżej chwili jego życia.

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

* Dziewiętnastu senatorów zostało wybranych w dniu 10 grudnia w Wersalu, co razem wynosi liczbę 21; pozostaje więc jeszcze do mianowania pięćdziesięciu czterech. Prawica nie wyglądała w tym dniu lepiej niż w poprzedni czwartek; z listy przygotowanej przez nią utrzymało się tylko dwóch kandydatów, to jest jenerałowie. Changarnier i Aurelles de Paladines, a i ci jeszcze przeszli tylko jednym jedynym głosem większości koniecznej, która wynosi 345 głosów, gdy tymczasem większa część z siedmiastu kandydatów wybranych z lewicy miała znaczniejszą liczbę głosujących. Godzi się nawet mniemać, że pp. Changarnier i Aurelles de Paladines, zawdzięczają swój wybór przyczynieniu się kilku głosów z lewego środka i że gdyby byli mieli za sobą tylko głosy skoalizowanej prawicy, byłiby upadli. W istocie, niemoc tej koalicji okazuje się jasno z następującego faktu: prawica skoalizowana we wszystkich swoich odcieniach, przedstawiła w dniu 10 grudnia tę samą listę jak i podczas pierwszych wyborów, lecz dodała do niej nazwiska pp. Aurelles de Paladines, Cissey, Montaignac, Saisset, Vautrain, Victor Lefranc, Delorme, Houssard, Toupet des Vignes, Vacherot, Ducarre i Flottard. Otóż z tych wszystkich kandydatów jeden tylko przeszedł, to jest

*) Ofiary materialne większych rozmiarów, zwłaszcza z gubernij, zarząd główny uprasza opakowywać w paki, wagi nie więcej jak po półtrzecia puda każda i nie posyłać takowych do Petersburga, pozostawiając na miejscu do czasu zawiadomienia, kiedy i gdzie mają być one wyeksportowane, a to dla uniknięcia zbitecznego przewozu.

stanie; natychmiast kazałem go wyprzątnąć ze wszystkich nieczystości, których tam było pełno, i zaraz tegoż samego dnia założyliśmy tam główną naszą kwaterę.

„Osmiuset rozbitków z „Megery” wybudowali te szalasy we wszystkich załamach skał, odjeżdżając zaś, zapewne nagle, musieli pozostawiać nie mało ruchomości, które tu leżą porozrzucane na wszystkie strony; mnóstwo też wala się beczek, skrzyń, a w nich pełno było przeróżnych przedmiotów, jako to: masztów, lin, bloków, narzędzi gospodarskich i uprząży różnego rodzaju.

„Litost nas brała, gdyśmy patrzyli na te rupiecie, świadczące najdowodniej o strasnej katastrofie; z drugiej strony, jakkolwiek leżąc przez trzy lata pod gołym niebem, uległy w części zniszczeniu, jednakże widok ich pocieszał nadzieją wygódek, wcale niespodziewanych. W skrzyniach schowanych w jednej z tych chat, znalazłem kilkadziesiąt książek, najcenniejszych filozofów angielskich, francuzkich, niemieckich, dzieła teologiczne, nie jedno ogromne *in folio* o prawie kanonicznem i t. p. Zdaje się, iż od kilku lat szczyry tylko musiały odwiedzać te biblioteki, z doбором książek zbyt właściwym dla rybaków trudniących się połowem sztokfiszu, a nawet i dla żeglarzy, którzy się rozbiłi o te skały.

„W obwodzie krateru znajdowaliśmy mnóstwo źródeł wody gorącej; można w niej było w kilka minut ugotować raka morskiego. Raki w ogromnej obfitości pojawiają się u skał na okolo wyspy, przy naszych zaś chatach ziemia w wielu miejscach była rozgrzana w głębokości kilku centymetrów, tak, że nasi naturalisci kopiąc na 1 1/2 i 2 metry, znaleźli do 200 stopni go-

p. Aurelles de Paladines; inni zaś, nawet z lewicy, nie pozyskali koniecznej większości głosów; tak więc połączone odcienia prawicy, dotąd doznały tylko klęsk najwydatniejszych. Najbardziej jednak z tych wszystkich odcieni porażony został środek prawy, z którego żadna znakomitsza osobistość nie zdołała zyskać wyboru: ani p. Broglie, ani Buffet, ani nawet p. Decazes. Wprawdzie i p. Audiffret-Pasquier należy do tego odcienia, lecz zawdzięcza on swój wybór okolicznościom wyjątkowym. Lecz i członkowie rządu nie lepszego doznali powodzenia; zadziwiającem jest, że jenerał Cissey i p. Wallon, rodzice konstytucji z d. 25 lutego, nie figurują pomiędzy zwycięzcami z dwóch pierwszych dni wyborów. To dowodzi, iż duch wyłączeniowości zarówno uwidatnia się w lewicy jak i w prawicy; z tem wszystkim jednak należy przyznać, iż przykład tego dała prawica; lewica odwzajemniła się jej tylko. Prawdopodobnie krancowa prawica, lub przynajmniej mniej więcej znaczna część tej frakcji, w dniu 10 grudnia przeważała szanę na korzyść listy kandydatów z lewicy. Przypominając pewnej liczby legitymistów z republikanami z powodu nienawiści do orleanistów, jest niewątpliwem; taż sama również antypatja do orleanistów ze strony bonapartyistów zapewniła republikanom głosy znacznej ich liczby. Bonapartyści, jak wiadomo, nie domagają się dla siebie żadnego z krzesel senatorskich, na których Zgromadzenie Narodowe obsadza obecnie swoich członków a w skutek tego nie mają oni obecnie nic przeciwko temu, ażeby koalicja ich z połączeniem odcieniami lewicy dotrwała aż do końca wyborów. Inaczej się rzecz ma z legitymistami, którzy chcą mieć udział w liczbie 75 nominacji. Aż dotąd przymierzy ich z republikanami, wyszło tylko na korzyść tych ostatnich, im zaś samym dostarczyło jedynie przyjemności wyłączenia orleanistów. Czy aż do końca zadawalniać się będą powrotem li tylko negatywnem? Jest to rzeczą wątpliwą—bardzo może być wkrótce, zadość już mając poniżeniu prawnego środka, krancowa prawica przerzuci się na stronę tych, którzy jej zapewnią nominację żądanej liczby senatorów. Wtedy skończyłby się zwycięstwo lewicy i można się domyślać, że dla tego właśnie, ażeby zapobiedz ewentualnemu zerwaniu, *Republique française* zaleca deputowanym republikaniskim głosować najpierw, w dniu 11 grudnia, za kandydatami legitymistowskimi, zapisanymi na listę lewicy. Tym sposobem sami republikanie otworzyliby drzwi do senatu najgorętszym nieprzyjaciółom konstytucji z dnia 25 lutego, rzeszyzpospolitej i nowoczesnej wolności! Prawda, iż takie dziwne zjawisko da się usprawiedliwić w pewnej mierze, koniecznością taktyki parlamentarnej — lecz wyznać należy, iż niekiedy wymagania taktyki parlamentarnej stoją w szczególniejszej sprzeczności ze zdrowym rozsądkiem i z zasadami polityki moralnej.

Telegramy z gazet zagranicznych.

* Wersal, 11 grudnia. Na dzisiejszem posiedzeniu Zgromadzenia Narodowego, w dalszym ciągu wyborów na senatorów, obrani zostali: z liczby kandydatów postawionych przez stronnictwo prawicy: Kolb-Bernard 346 głosami; z liczby kandydatów lewicy: Baze i Humbert, każdy 345 głosami, pułkownik de Chadois, Pajot i hrabia de Tréville, każdy 348 głosami, Dumont i Théry, każdy 350 głosami, margrabia de Franclieu 353 i de la Rochette 357 głosami. Wybrano przeto trzech z prawego krąca z liczby kandydatów zamieszczonych na liście lewicy.

* Londyn, 11 grudnia. Według telegramu z Szangai, nadesłanego „Biurowi Reutersa,” rząd chiński zamierza posłać do Korei wojska dobrze wyćwiczone, dla odparcia wszelkiego usiłowania najazdu ze strony japończyków.

raża. Mielibyśmy przeto łatwy sposób ogrzewania się i gotowania jedzenia w razie, gdyby nam zabrakło paliwa. Zresztą, nie było tu żadnego śladu roślinności, tylko trawę lykową, podobną do „alfy” algierskiej, zaledwie dostateczną na ostojenie licznych pingwinów, gnieźdzących się na spadzistoci skał o 200 metrów nad poziomem morza. Dziwne te stworzenia zaprzyjaźniły się z nami i służyły nam za największą rozrywkę, tak są bowiem łaskawe, iż chcąc przejść wśród gęsto skupionej ich gromady, potrzeba było rozsuwać je nogą i ręką, żeby nie rozdeptać, i wte dy jeszcze nie ustępowały bez oporu. Usiadłszy pomiędzy nimi, braliśmy je w rękę, głaskali, poczem wracały do zwykłych [sobie zajęć, zupełnie nie sobie z nas nie robiąc, jak gdyby tylko kilka więcej pingwinów do nich przybyło. To ptactwo z rodzaju bezłotków, z chodem podskakującym, na lądzie nader ciężkie i nieruchawe, zapewne z poczucia swojej niezdolności do ucieczki przed niebezpieczeństwem, tak było obojętnem na nasze przybycie; na morzu bowiem przeciwnie, pingwiny są nader zwinne i nie dają się do siebie przysunąć bliżej, jak na jakie sto metrów. W czasie naszego przybycia były właśnie zajęte wysiadaniem jaj. Czem to sobie wytłómaczyć, iż obok tak utrudnionych ruchów, gnieźdzą się na wierzchołkach skał urwistych, na które codziennie, za powrotem z połowu ryb, muszą się gramolić z niepojętym mozolem, i gdzie potomstwo ich jest właśnie najwięcej narażone na napaści ptaków drapieżnych, zamieszkujących sąsiednie szczyty? Nie potrafiliśmy do cieć, jakaby mogła być prawdopodobna przyczyna tak szczególnego wyboru. (dok. nast.)